

Fastsatt som forskrift av Utdanningsdirektoratet 26. februar 2008 etter delegasjon i brev av 26. september 2005 fra Utdannings- og forskningsdepartementet med hjemmel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjelder fra 01.08.2008

Formål

Skomakerfaget har lange tradisjoner i produksjon, reparasjon og vedlikehold av sko og andre skinn- og lærprodukter og skal bidra til å ivareta tradisjon og videreutvikle teknikker og håndverksferdigheter i faget. Skomakerfaget skal bidra til å dekke samfunnets behov for kompetanse innen reparasjon, tilvirking og vedlikehold av fottøy og andre lær- og skinnvarer. Skomakerfaget skal også bidra til produksjon av ortopedisk fottøy og tilpasning av sko. Skomakerfaget skal videre bidra til å dekke behov for design av mote- og kostymeartikler for scenen.

Opplæringen skal bidra til utvikling av håndverksferdigheter og kunnskap om ulike skinn- og lærprodukter. Videre skal opplæringen stimulere til estetisk bevissthet i arbeid med design, form, farge og modellkonstruksjon. Opplæringen skal bidra til forståelse for markedsmekanismer.

Fullført og bestått opplæring fører fram til svennebrev. Yrkestittel er skomaker.

Struktur

Skomakerfaget består av to hovedområder. Hovedområdene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Oversikt over hovedområdene:

Årstrinn	Hovedområder	
Vg3 / opplæring i bedrift	Produksjon	Design og konstruksjon

Hovedområder

Hovedområdet omfatter reparasjon og vedlikehold av sko og andre skinn- og lærvarer. Hovedområdet omfatter arbeid med ulike sko og skomakerartikler samt bruk av ulike materialer. Hovedområdet innbefatter også bruk av ulike sammenføyingsmetoder, skomakerteknikker og maskiner. Ortopedisk oppbygging av fottøy og framstilling av skomodeller inngår også i hovedområdet. Videre inngår helse, miljø og sikkerhet.

Hovedområdet omfatter konkretisering av ideer til design og modeller. Hovedområdet innbefatter skisser og tegninger samt kunnskap om ulike materialers oppbygning og egenskaper. Hovedområdet omfatter forhold mellom form, farge og funksjon. Hovedområdet innbefatter også bruk av digitale verktøy, markedsføring og kundebehandling.

Grunnleggende ferdigheter

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I skomakerfaget forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å kunne uttrykke seg skriftlig og muntlig i skomakerfaget innebærer å bruke fagspråk i kommunikasjon med kunder, kolleger, leverandører og andre samarbeidspartnere om materialer, estetikk og design. Det innebærer også dokumentasjon av eget arbeid.

Å kunne lese i skomakerfaget innebærer å forstå og anvende informasjon knyttet til faget. Det innebærer å bruke faglitteratur, arbeidstegninger og beskrivelser med tegn og symboler. Det innebærer videre å analysere fottøy og andre skinn- og lærvarer samt å vurdere materialkvaliteten.

Å kunne regne i skomakerfaget innebærer å rekonstruere form, beregne omgjøringer, konstruere modeller og kontrollere skoproductets nøyaktighet og kvalitet. Det innebærer også beregning av pris, vinkler, størrelser, styrkeforhold og tidsbruk. Det innebærer videre analyse og sammensetning av produkter, komponenter og materialer.

Å kunne bruke digitale verktøy i skomakerfaget innebærer å bruke teknologi i arbeid med skomakerprodukter. Det innebærer å innhente og formidle informasjon og å eksperimentere med form, farge og komposisjon. Det innebærer også å presentere og dokumentere eget arbeid.

Kompetansemål

Produksjon

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- utføre reparasjoner og vedlikehold av skotøy og andre skinn- og lærvarer
- velge og bruke materialer, tilbehør, teknikker og verktøy på fagmessig måte
- utføre ortopediske høydejusteringer og andre ortopediske tilpasninger på fottøy
- utføre håndsøm og maskinsøm på skinn- og lærprodukter
- gjøre rede for og bruke tilskjærings- og sammenføyingsmetoder
- utføre bunning av sko
- opprette hæler, underrette sko og halvsåle, helsåle og hælflikke sko
- utføre overlærereparasjoner
- gjøre rede for egenskaper og bruksområder for ulike limtyper og bruke lim og ulike klebemetoder i eget arbeid
- omfarge, overflatebehandle, vokse og impregnere sko og lærvarer
- gjøre rede for og veilede om naturprodukter, kjemikalier og deres bruksområder
- bruke tradisjonelle teknikker i framstilling av skotøy
- utføre nødvendig vedlikehold av utstyr, verktøy og maskiner
- bruke fagspråk i kommunikasjon med kolleger, kunder og andre samarbeidspartnere
- presentere og dokumentere eget skomakerarbeid
- gjøre rede for og ivareta gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet

Design og konstruksjon

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- ta mål, lage skisser, arbeidstegninger og arbeidsbeskrivelser
- bruke tegneteknikker, konstruere enkle modeller og lage maler til utvikling av ulike skomakerprodukter
- gjøre rede for sammenhenger mellom fottøy, fotens anatomi og enkelte fotlidelser
- gjøre rede for ulike skomaterialers oppbygning og egenskaper
- vurdere og begrunne egnethet og bruksområder for ulike skomaterialer
- bruke og begrunne valg av form og farge i eget arbeid med skomakerprodukter
- gjøre innprøvinger og tilpasninger av sko og skomakerartikler i samråd med kunde
- foreta lestkorreksjoner, lestkopiering, overlærersmodellering, nåtling, pinning og bunning
- beskrive og vurdere skoens helhetsinntrykk og funksjon
- gjøre rede for moter og trender i skomakerfagets produktområde
- sette eget arbeid inn i en skomakerfaglig historisk sammenheng
- bruke digitale verktøy og annen teknologi i eget skomakerarbeid
- gjennomføre enkle markedsundersøkelser og dokumentere behov for skomakerprodukter og tjenester
- presentere og markedsføre egne produkter og tjenester med og uten digitale verktøy
- beregne materialforbruk, tidsbruk og pris på egne produkter og tjenester i skomakerfaget
- gjøre rede for prinsipper for kundebehandling

Vurdering

Vg3 skomakerfaget

Bestemmelser for sluttvurdering:

Hovedområder	Ordning
Produksjon	Alle skal opp til svenneprøven, som normalt skal gjennomføres innenfor en tidsramme på to virkedager.
Design og konstruksjon	Alle kandidater som ikke har fulgt normalt opplæringsløp, må ha bestått eksamen på Vg3-nivå i lærefaget. Eksamen utarbeides sentralt og sensureres lokalt.

De generelle bestemmelsene om vurdering er fastsatt i forskrift til opplæringsloven.